

REVISTĂ LITERARĂ
reportaj - satiră - umor
Inregistrată la Tribunalul Arad,
Secția III Nr. 22/1938

Director:
SIMION MICLEA

Redacția și Administrația
ARAD
Str. V. Babeș Nr. 10.
Telefon: 10-83

ABONAMENTE:
150 lei anual. 3 dolari pt. America
500 lei pt. întreprinderile mijlocii;
1000 lei anual pt. marile întreprinderi. Abonamentele se plătesc înainte.

Crăciun 1939

— Moș Crăciun în haine negre — Subscrieți
Bonuri pentru înzestrare — Fleacuri —

Dela un timp incoace și vremea stricat, luând parcă exemplul oamenilor cari, — cum spune un francez — se nasc bun dar strică pe urmă. Cum o fi, n'am să spun. E și indiferent și lipsit de orice importanță dacă am ști că oamenii au fost stricați de vremurile de către oameni. Și mă rog cum să fie bine și frumos când, de vreo două ani incoace, iacă, nici Crăciunul nu e Crăciun așa cum l-am văzut de copil: cu haină albă și cu să de zăpadă, cu colindători, cu săni, cu cal cu „zurgălăi”, cu mușchetari, oameni de zăpadă, bătați de păreți în zăpadă. Acum ce fel de Crăciunuri sunt astea, fără zăpadă, cu noroi, ploaie și ceață, de parcă ar fi un românș de-ai noastre care ajungând la ceva avere, și-apădă stralele albe țărănești și îmbracă 'n haine nemțești ca în domn. Și cum nu-i stă bine Crăciunului nostru în haine nemțești, nu-i stă bine nici Crăciunului în zăpadă. E un Crăciun nemțos, posomorât, trist, fără nici o strălucire, fără vesellia de altă dată, fără de haina albă și rece a zăpezii care ascunde totul. Și e trist și cu seamă acuma... Dar să nu pierdem nedejdea. Sărbătorile Crăciunului de acum să fie pentru noi prilej de reculegere, de rugămintă și de gânduri pentru cei cari sunt de casă, la margine de țară, de veghe, pentru ca cei de afară să muncească și să se roage pentru niște. Gândurile pentru cei duși, să le putem arăta, acum, altfel, contribuind, din prisosul celor rămași, semnând bonuri de înzestrare pentru armată și dăruind pe seama Crăciunului bunătățile meselor noastre sărbătorii. În felul acesta, vor veni și ei, alături de noi, Nașterii Domnului.

Crăciunul, după cum se știe e o sărbătoare familială. În jurul focului sau a pomului de Crăciun se adună întreaga familie. Cel tinerel și tânăr și de darurile lui Moș Crăciun, iar cel bătrân, evocând amintiri din tinerețe... Crăciunul acesta e altfel decât celelalte. Este că e cu prețuri mai mari, și mai puțin. Cel ce vând Crăciunul vândă mai scump, clienții săi vor fi mai puțin, sau cel puțin cu prețuri mai mici. Divergența de prețuri între acești doi factori al

economiei naționale, dă naștere la multe întâmplări nostime. Redăm una, asortată mediului nostru arădean:

Ci că una din cele mai șmechere membre ale „cărduțului” a fost trimisă de „mamăica” ei să cumpere dela măcelărie niște carne afumată pentru tradiționalele sârnelușe de Crăciun.

Ajunsă la măcelărie, dudulța noastră, a cerut carnea de care avea nevoie și urmând sfaturile primite și obiceiul, a întrebat:

— Cât costă?

— 80 lei klogramul!

Dudulța noastră, fie că a auzit cursul discuțiilor din „cărduț”, fie că l-a spus „mamăica dumneaei”, avea o foarte vagă noțiune de prețurile maxime și cum prețul cerut i s'a părut exagerat, a întrebat:

— Dvs. nu aveți prețuri maxime?

— Ba da, avem.

— A putea să le văd și eu?

— De ce nu — răspunse măcelarul, iar după un moment continuă furios: — dar mata domnișoară ce vrei să cumperi: carne afumată sau prețuri maxime?

Evident, că în fața acestei întrebări categorice și pusă pe un ton destul de vehement, dudulța noastră, atât de vorbătoare în „cărduț” n'a mai știut ce răspunde.

Am tot auzit noi că sunt unii cari se îmbată fără vin. Dar ca să se îmbete cineva de apă rece de la robinet, asta n'am mai pomenit-o. Dar cazul s'a întâmplat în urmă cu câteva săptămâni într'un restaurant din Arad. Și partea mai ciudată e, că printre cei trei cavaleri nocturni cari au pățit rușinea asta, se găsea și funcționarul unei renumite fabrici de lichioruri și coniacuri. Aștia trei — ru le mai scriem numele pentru că și așa au ajuns de poveste — după ce au cinat, au băut nu mai puțin de 11 litri de apă, iar când a fost vorba s'o plătească — băutura-i băutura și trebuie plătită! — au refuzat cei 110 lei ce li se ceruse de către „țal”, — dovadă că s'au îmbătat, căci numai omul beat face „scandal” la plată. Dar până la urmă au plătit. Chestia însă nu s'a terminat aici, căci, ambfonașii, nocturnii noștri cavaleri au făcut reclamație împotriva restauratorului. Reclamația fiind examinată de către judecătoria

de urgență împotriva speculei, restauratorul a fost achitat, pe motivul că legea împotriva speculei a intrat în vigoare numai în dimineața zilei de 18 Noembrie, iar chestia cu apa se petrecuse în seara zilei de 17 Noembrie. Astfel cei trei „mușchetari” au rămas păcăliți și de data aceasta. Celace nu-l împiedecă însă, ca și de atunci incoace să fie permanenți clienți ai zugrumatelor nopți arădane.

Am semnalat în coloanele noastre epidemia de divorțuri ce s'a abătut asupra Aradului în lunile din urmă. Urmarea firească a acestui fenomen negativ și distructiv ar fi o epidemie de căsătorii, atât printre cei divorțați, cât și printre tinerii — de ambele laturi ale... soselei — cari n'au gustat încă din jugul vieții conjugale. Dar, până acum — poate și din cauza postului! — nu se arată nimic. Poate după Crăciun, în căslegi, căci așa-i firea românilor: nu-i cade bine însurătoarea sau măritișul, numai dacă o face în căslegi.

Să așteptăm dar până atunci și apoi om vedea!...

E, și-acum, după toate astea, Vă dorim Sărbători fericite!

Incăpățănare

Un om care pe lângă că era un prost mai era și încăpăținat în prostia-i. Astfel, nu admitea că soarele face înconjurul globului nostru — Bine, măi omule dacă îl vezi că se culcă la Occident și se scoală la Orient, cum vrei să nu treacă pe dedesupt?

— Ași, nu e adevărat. El vine înapoi și dacă nu-l vedem este pentru că e noapte și noaptea tu se vede bine, iar chiar dacă s'ar vedea noi dormim!

Milos

Charles Baudelaire primul, într-o zi, nota croitorului său, Poetul îi spuse că nu poate plăti. Croitorul care mai primise câteva amănări de la el, îl rugă:

— Dați-mi cel puțin un termen, ca să pot dormi liniștit.

Nu-mi pot lua răspunderea asta, răspunse poetul. Dacă i-aș spune termenul, n'ai mai dormi niciodată.

Gila Iuân Nojiță și cire

Na știu io geambosama dacă oi scăpa ipnre gintră voi pântrucă numa amu am putut ești cu cărindariu că dară fișiorii așeia faină

gila pilografia inge am cipărit cărindariu is ge vină că sor tă ocoșit cu minie că mil gată ba az ba mâne până era gata gata săl ghece numa pă anu nou gi lumna binie pucem fașie papricaș gin iel ca săl deie domnu drector gi ujină la fișiani care nu vin săl cănce la mulți ani când să școală. Noa numa amu o ieșit și tarie binie imi pare. Mi să pare că mnio picat on bolovan gi pă inimă așe mis ge ușurat și ge g ișă și ge bani Numa amu voi trebe să cumpărați cărindariu iuce gi tă-tuloi ca să agiung și io la neșce grițari că vigești voi binie că și amu la Crăș un trebe să umbiu cu colop ge bucașe gi b n'e trebe să mă fieresc să nu dau pășd vro capră o oaie carie să mil roadă. Amu mai mere o firă că nu i așe tare frig și tăt mai vin căce unu careș conșentroi, da dacă o vini niaua otunși o fi mai rău că noi mai puce umbia așe numa mnio trebi cășulă așe că să fașiești binie să cumpărați cărindariu tot fuguș ca săm pot cumpăra cușmă măcar pă Sânciuân ca săm fie cald la cap bătăr la ziua me olomastică cum zic domni.

Am tăt așceptat să capăt gila tare unu gintră voi oareșe porcărul amu pă Crășun da nu știu cum li cu triaba asta că până amu nu vaș gângit nișt unu la minie și iacă și lumna în așun Amu și așel țărzu că știu io binie gicând țeram pă la Montesă că porcu trebe pus la ingrășat g n dricu verii nu lumna în așun cind tel trebe să fte așumat în cămară o în pod pă rudă o fieri în cureci. Apu fio le cumva că is birtari gistule aișt la Arad și oi gâșt și io unu inge să capătă neșce cinașt și tarie bîd cu cureci amplut Numa un vic ge necaz li cu birturile aleșce ge aișt gila oraș că dară nu ce poșt petreșe numa până la doauă șiasuri după mlezu nopșt că atunși să în hă că așel porincă gila împărășite. O fi le porincă da mie mi să parte că atunși ișt petreșe e uomu mai binie și cum să leși tu atunși vnu și șgant că atunși li mai taină petreș erea. Dapa dacă li porincă li porincă și trebe să ascușt că dacă nu gi loc ce bagă la arișta lu domnu Murgău inge ușt că al mai și pietrecut noapcea.

Apu spuniești voi dacă nu mai binie să petreșt acasă cu precint și cu miterile lor așe cum or i șieput să facă domni la oraș ca să nu pșe su porincă și să poată petreșe până gimineța când să duc morșt ge somn la cântădișt.

Iacă dară vă spusdi vo doauă amu șim odusdi amince că pă ulțăie gila Bucini și gin Buia acuş o fi lumina ca zăua dacă cumva nu so întâmpla să iasă popa ala nou sara pă ulță că atunș a și bucinșent or pași ca șera gila Năd'ac. Numa aclo buleștrica o țost mat tarie și ulțăie or rămas id lumt-nace. Da nu știu dacă o fi tăt așe și la Buceni că dară aclo buleștrica o fi mat tină și mai ștoba Dapu

Continuare in pag. 3-a

Unicum-ZWACK oricând va este devotat medic de casă,
Licheur-ZWACK dovedit cu prisosință neintrecut vindecător.
Coniac-ZWACK ca o deviză să vă fie favoritul
ROM-ZWACK căci de toți recunoscut e gustul lui fermecător,
 să vă vegheze ca un inger păzitor
 Vin Vermouth și Vin Malagos contra gripei doveditul excelent apărător.
 trebuie să vă fie prietenul nedespărțit,
 el dă ceaiului ferbinte gustul de neprețuit
 iată ce de sărbători,
 va întregi rețeta dată fidelilor consumatori.

Văntrebați cum toate acestea le găsiți în orice loc?
Negreșit! că-i ZWACK e marca ce conduce peste tot!

Bradul așa cum este

— Impresiile unui călător —

Pentru un străin — care nu l-a văzut niciodată — Bradul este unul din orașele Apusenilor dornic de a fi vizitat și... admirat. Societatea „Mica” — care își are sediul în acest oraș — a creștat în jurul lui o adevărată legendă. Este adevărat că datorită acestei societăți, orașului s'a schimbat mult — foarte mult chiar, continuând să fie înfrumusețat pe zi ce trece.

Cu această dorință de a vedea Bradul, am coborât din tren în gara orașului. În paranteză, adaug că l-am botezat așa — adică „orașei” — deși, în ce privește curățenia multe dintre comunele frunțase ale județului Arad pot fi numite orașele, iar Bradul... simplă piașă...

Nu vreau să fim răuicicioși cu nimeni. Dași nimeni, nu vom căuta să comentăm cele văzute — lăsând aceasta în seama cliților. Ne vom limita deci, a înregistra cele văzute și auzite.

Să începem:

Iată — spre exemp'u — strada ce leagă gara cu centrul. O stradă lungă cu edificii — relativ — frumoase. Pavajul însă lasă de dorit. Este drept că am avut și ghinion: nimerisem într-o zi ploioasă!

Baltoace mari se întindeau — începând dela gară — pe o distanță de cca. 250 m. spre oraș.

Mașinile ce veneau din oraș spre gara și invers, nu țineau cont de această stare mizerabilă a șoselei (probabil șoferii nu cunosc bine Codul Penal) și treceau cu viteză mare stropind pietonii cu noroiu.

Am asistat la o scenă, când o cucoană — îmbrăcată elegant — a fost stropită pe palton de un camion. Haul în care a fost văzută după trecerea camionului este de nedescris: paltonul era pînă de noroiu, iar feța — frumos pudrată și buzele date cu rouă — nu se putea deosebi...

Trecătorii au putut lua doar... numărul autocamionului, iar cucoana în chestie a intrat în prima casă să se curețe!

O scenă fără importanță — vor zice mulți!

Spuneam mai sus că nu vrem să comentăm nimic. Inreg străm numai! Ei dar pentru a ajunge în oraș trebuie să treci peste un podeț.

Murdăria ce am găsit-o pe acel podeț n'am găsit-o nici pe cele mai primitive podețe din alte regiuni!

Noi știm că Bradul are primar. (Mai precis trebuie să aibă primar!) Un orașel ca Bradul — cu pretenții de a fi „Buricu” Munților Apuseni — trebuie să aibă și vre-un măturător de stradă. Ce fac acești măturători? De ce nu sunt puși să curețe noroiul de pe acest podeț?

Comerțul și industria

În fine, cu chu și val, pînă de noroiu — deși mi-am ridicat pantalonul sus — ca țărăncile... poalele

— am ajuns în... centrul Bradului. Centrul — cu excepția noroiului — simpatic. Clădiri frumoase și bine îngrijite.

Trotuarul însă!

Prăvăliile stau înșirate întocmai ca la oraș — păstrând, bine înțeles proporția.

La înămplare — am intrat într-o prăvălie care avea și... textile.

O pereche de mustăți, așezate sub nasul care purta pe el o pereche de ochelari, așezate — la rândul lor — pe obrazul roșcovan al unei burji pro mîncate, a binevoit să mă întrebă „ce doresc”.

Asta, — la jumătate de oră după ce am intrat în prăvălie.

Negăsind cele necesare am ieșit, scandalizat de febul cum acest domn — mi se pare Hențiu — înțelege să-și trateze clientele.

La o librărie — cea mai mare din Brad — am pîșit-o la fel.

Nici aici — o cucoană... nervoasă — nu știe să trateze cu clienții.

Apoi — să nu lungesc vorba — am cutreerat mai multe magazine — însă am fost tratat la fel...

Înainte de a încheia, cred că dacă nu comentăm cele văzute — am dreptul să trag următoarea concluzie:

Bradul — în timp plinos, e murdar, iar când e timp frumos e plin de praf.

Comercianții nu știu trata cu clienții (probabil îl cred pe toți muncitorii la „Mica”) și sunt cât se poate de obraznici. În afară de asta este o scumpete acolo dom'le, de crezi că ar fi... speculă. R. C.

De închiriat!

Locuință modernă cu trei camere vopsite, pe Bulev. Reg. Ferdinand No. 50.

Brad

— Unei doamne din localitate moș Nicolae, ia adus un palton de culoarea bouului de mare. Aceaste se datorește — mi se pare — domnului acela care a învățat pe doamna meseria cu care se ocupă mai recent...

— Domnișoarele dela Garabarza aproape în fiecare dimineață după venirea tronului, se pîmbă cu unul ce știe să tipărească. Probabil că sunt pe cale de a se angaja una dintre ele ca ucenice.

— Un domn dela noi, tip „Mox” dacă e salutat pe stradă, așa e de umflat încât nu mai resalută.

La așa cap așa căciulă.

— O duduie dela noi, care avea speranță să fie și ea învățătoare, apoi șoferiță, acuma a rămas pe jos, cred că acuma ar fi bun și Pătruș.

— În localitate s'a înființat o societate a carelor funebre. Societatea se adună în fiecare seară la

cărciumarul cu patru ochi. Și domnul cu patru ochi e membru la aceea societate?

Târgul, ca și în alți ani, la unele Domnișoare care s'au purtat bine, a adus puțul dorit.

— Domnișoarei Negus o cutie cu cremă Gadyș, pentru a și putea face toaleta dimineața.

— Domnișoarei Aneta o diplomă de inginer reșesat.

— Domnișoarei Jonica niște gaioane de plotonier, cred că așteaptă avansarea.

— Domnișoarei Etu o pupăză mare dela Abrud.

La celelalte nu le-a adus nimic, probabil că o să le aducă oș Crăciun ceva.

Domnișoru care și-a lăsat meseria și s'a dus de ucenic, la doamna cu paltonul de lup — îl merge foarte bine. l-a mers mai bine când a fost bărbatul duș de acasă.

Pecica

Cu ocazia zilei de 1 Decembrie, o zi sărbătorită la noi cu mare pompă. în prezența D-lui Colonel Munteanu, comand. Garzii Naționale, și a mai multor persoane importante străine, — da satul nostru, se'nțelege — și mai cu seama prin depunerea jurământului membrilor F. R. N., ne-a fost dat să auzim mai multe discursuri. Remarcăm patriotismul lui P. T. care de atîrea ori a spus: „Cu noi este D-zeu. înțelegeți...” încât ne-a venit așa... de parcă l'am și văzut.

— Doamne iartă-ne!
 Pomenim și despre cuvîntarea unui alt P. care a jînut să sfirmе ceva, cu toate că „Rulard” l-a provocat un comic disechilibru al picioarelor, așezându-se la masă,

— căci am ulțat să spun că acest discurs s'a jînut în timpul banchetului ce-a urmat, — cu atitudinea concurentului ce-a luat premiul. Incolo perfect, afară de un incident provocat de un nădlac care nu'nțelegea ca el după o plătit să rămână...liămând...

Hălmagiu

Foaie verde de susan
 Prietenul nostru Crișan
 El acum s'a angajat
 Liniei ferate de măsurat
 Dela București la Oradea.
 Și dela Oradea la Bărlad
 Fiindcă el a avansat
 Dela gradul de picher
 La gradul de inginer
 Și salariul s'a mărit
 Și distanța s'a lungit
 Dela Bărlad la Hălmagiu.
 Foaie verde flori de in
 Luciul nostru bea la vin
 Leontin bea la licheor
 Până vede ca un chior.

— Moș Crăciun împărți de Sf. Crăciun bători multe, multe daruri, și anume:

— Lui Hanț, lemne multe pe firezul dela Hălmăgel.

— Lui Schenk, o ladă plină cu ele. Iovani, mai mare decât aia ce l-a sat-o Corcodina, în timpul războiului.

— Lui Popa Emiță, un tren spulcu cu care să se care la Arad, că Doamne place-i la oraș.

— Lui Prota baci, un car cu o mnaclă că așa-i place dumnealui și se și cuvine la Sf. Sărbători.

— Lui Turuc, cantinierul dela cietatea A Iancu 2, gineri cu ca vină Juân Nojiță în peșit.

— Lui Sortoc, ferarul, o pereche bocancii cu talpa de fier, ca să scape vale Cerceșului când face plimbări dragoste.

— Lui Luciu, o fată cu 1,000 ca să cumpere vopsele, și o fală sumne multe.

— Lui Leonte, pe Vuța, dela nești, și o sticlă cu „Rulanda” viciat din care să dea și prietenului ciu.

— Lui Moșu, din „Pietrar” mă pe care l-a visat

— Lui Săndor (Leca) doi cai fiindcă aia i plac, că la călănie cu cal se ocupa.

— Lui Bora, restauratorul 100 furii, și un ginere frumos.

— Lui Dr. Juga, 2, gemeni.

— Omului năcăjit... mângăiere cea de toate zilele.

FABRICA DE IMPLETITURI ȘI TRICOTAJE DIN ARAD

„FITA”

Recomandă pentru sezonul de iarnă și primăvară mărfuri de calitate superioară:

Pulovere, vestoane, cămăși de polo și tot felul de articole tricotate